

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrto leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrto leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vzroki vpliva katoliške duhovščine.

(Konec.)

Pa s srednjim vekom ni nehal vpliv duhovščine; dasiravno se zdaj pokažejo bolj ne-duhovni, še vedno delujejo duhovni. Le ozrmo se v zgodovino preteklih desetletij, povsod se nam pred oči stavijo učeni možaki, strokovnjaki v vsakteri vednosti in umetnosti, ki spadajo k temu stanu, na vsakem polju so nekateri delavni, povsod kaže se njihov vpliv. Da omenim le eno idejo, pri kateri so slavno znani duhovni se odlikovali, misel narodnosti, so ravno oni jo gojili in varovali med ljudstvom, prvi pisali in se potezovali za-njo; oni imajo največjo zaslugo za povzdigo in oliko prave narodnosti — ne oni, ki zaničuje druge narode, naše brate po Kristusu, ne oni, ki prišedši iz poganstva zahteva, da bi se države siloma osnovala po njej, ampak oni, ki pozna prave istinite razmere in dolžnosti, ktere ima do vere, ki resnično oblažuje narod ter ga ne napaja z liberalnimi načeli in idejami — oni imajo zasluge, ktere spoznal bode še-le poznejši rod; in dasiravno liberalci tožijo, da je narodnost zaspala pri duhovščini, da je narodnost zadnja taca, da so le iz sebičnosti za narod, gotovo so le duhovni zmožni, obdržati to idejo na pravi poti in jej vtisniti isto čez-naravno znamenje, ki jo poviša nad živalsko ljubezen, jo povzdigne do one svete vzvišenosti, ktera jej je potrebna, da nas more stalno vezati. Da je to resnica, kaže nam najočitneje naša domača slovanska in posebno slovenska zgodovina.

Tako pridobila si je duhovščina s svojo ljubeznijo do vednosti in umetnosti, do čiste, nesebične narodnosti in sploh do vse omike,

prave krščanske omike seveda, velevažni ne-precenljivi vpliv. In kako bi tudi ne vplivala najblaživneje na omiko in skoz njo na človeštvo? Oko razsvetljeno od vere, vidi vse v oziru na najvišje in zadnje, v njegovem bitju; vse kar se premiče v kraljevstvu duha in v naravi, je le ud, le del v veliki vsoti sveta in ima ko tako gotov pomen v čudovitem kraljevstvu milosti. Le kdor stoji na sredi kroga, more z enim pogledom pregledati vse okrožje. Duhoven ima v vsej omiki vzvišeni namen, vse voditi proti pravemu koncu, vse ravnati proti Bogu, on mora obdržati vednost in umetnost na pravej poti in če se tudi včasih ne sliši njegov glas, če se vednost loči od pravega namena, je to le mimogredoče, minljivo. Prava omika more obstati le s pravo vero; in zato duhoven, ki zgubi iz oči pravi pomen svojega delovanja v delokrogu omike, vtone v občem potopu; oni pa, ki goji pravi namen, oni vpliva v vednosti, njemu je vednost važen pripomoček njegovega vpliva.

* * *

Vpliv duhovščine toraj, da kratko ponovim dosedaj rečeno, nahajamo pri vsih rodovih, o vsih časih, na vsih stopinjah civilizacije, a posebno vpliv duhovščine katoliške. V posamnem preiskavajoči globokeje vzroke tega vpliva, našli smo jih v bistvu vere, koja prisoja duhovnom poslanstvu, uči jih kreposti in jim kaže pot k pravi, blagi omiki. Tako prišli smo do prepričanja, da vzrok tega vpliva niso zvižaje in umetnosti posamnih ljudi, ne njihovi naklepi in spletke, ampak vzrok je bistvo katoličanstva, od Boga razodetega; dokler se ono ne spremeni, ne bode jenjal ta vpliv, ne bode nehala veljava duhovščine, in če se še tako napenjajo peklena vrata, da bi ga zatrla.

Svoje moči katoliška duhovščina ne daje

na hvalo malenkostnim naklepom; marveč je toliko močnejši, kolikor bolj je oddaljena od svetnih pripomočkov. Potrebno jej je le, da si jo obdrži, da se popolnoma sklada z duhom evangelija, ktereга oznanjuje, da natanko živi po njegovih naukih in zapovedih, da obrača na svoje in družih življenje ona načela, koja je določila sv. cerkev po svojih učениkih in zborih. Duhoven mora biti res duhoven; čisto mora obvarovati svoje poslanstvo, truditi se popolnoma skladati svoje žilje z duhom vere, pa tudi umno, vednostno se izobraževati, posebno v sedanjih časih; drugega ne potrebuje, in vendar bo segala njegova moč neizmerno daleč.

Zato se je vedno trudila, da bi duhovščina bolj in bolj spoznala te resnice; v najžalostnejih časih propada vse je storila, da je oblaževala npravstvo svojega duhovenstva ter gojila v njem ljubezen do vednosti. S sveto gorečnostjo odgovarjajmo njenemu klicu! Neduhoven spozna naj, od kje je moč duhovstva, od kje njegova veljava; naj ne veruje onim, kteri skušajo pripraviti ga ob vero s tem, da tajé zvezo med duhovščino in vero; zaupa naj svojemu dušnemu pastirju in gotovo mu bo k časnemu in večnemu blagru! Duhoven pa naj goreče ravná se po povelji njegove sv. matere, naj krepko bojuje boj proti zaprekam, ktere mu stavlja hudič, lastno meso in hudobni svet; naj vedno ima pred očmi višje poslanstvo, npravno in umno izobraževanje! Vsem pa naj velja: Vkljub vsem predsodkom, ki nas obdajajo, vsem zaprekam, ki nas ovirajo, ne dvomimo, da enkrat bo svet spoznal moč duha, ki služi resnici in čednosti, vklanjal bo se po popolnej premagi vsih nasprotnikov trojnemu veličanstvu duhovstva, vednosti in čednosti!

F. Kregar.

Peter Berislavić, ban hrvatski.

Po Mesiču spisal J. Steklasa.

Hrvatska je bila v velikej nevarnosti pri smrti kralja Vladislava II. (l. 1516), ter je v tako neugodnih okoliščinah potrebovala moža, koji jo ima rešiti od konečne propasti. In na srečo svojo imela je ona takrat tacega moža v osobi bana Petra Berislavića.

Njegovo krepko odbijanje Turkov še za živega kralja Vladislava II., a posebno ona sijajna pobeda, ktero je bil dobil nad davnim sovražnikom svojega naroda precej na početku svojega banovanja (pri Dubici 16. avg. l. 1513), osmelila je narod tako, da je sklenil še za naprej vztrajati v nejednakej borbi z mnogo silnejim sovražnikom, dokler se ne uredi na povolnejši način odnošaji v ostalem krščanskem svetu, kojemu so služili zdaj Hrvati čisto osamljeni. Ravno tako se ima vpisati v slavo njemu in njegovemu domoljubnemu požrtvo-

nju, da nahajamo zdaj Slavonijo v životnih vprašanjih onih časov kot verno sestro Hrvatske, med tem ko so gledali na početku njegovega banovanja sebični in samozivi ljudje, da s hudobno roko raztrgajo te ude enega telesa. Končema so tudi njegova dela, izvedena že v poprejšnej dobi, probudila toliko pozornost v krščanskem svetu, da se je v vseh daljnih osnovah, ki so se činile v ime občne krščanske stvari, s posebnim načinom pomišljalo na Hrvate in na njihovo sodelovanje.

To je bila tedaj glava hrvatskega naroda, ko je nasledil kralj Ljudevit II. po smrti svojega očeta z ostalimi krajevinami tudi Hrvatsko. Precej je napisal Berislavić papežu Leonu pismo, v kojem med drugim veli: Ker se nič ne nadam od naših, — svitli kralj Ljudevit je mlad, velikaši skrbé bolj za-se, nego za občno dobro, pa tudi stanovi so med seboj nesložni v mnogih stvareh: zato nimam nobenega, h kojemu bi pritekel, nego samo k Vašej Svetosti, ki mora poskrbeti za vse kristijane posebno v tej jako nevarnej dobi, ko so te naše

zemlje zapuščene brez vsake pomoči, da se ne bode vidilo, kakor da so dospela najlepša in najjača branišča krščanstva v pest najostudnejim sovražnikom krščanskega imena bolj po našej nemarnosti nego li po njihovem junaštvu. Ko je dobil Leo to Berislavićevo pismo, odgovoril je na-nj po priliki tako-le banu: „Iz tvojega lista a še bolj iz besedi tvojega poslanca sem razumel z velikim zadovoljstvom, kaj si vse podvzel, kaj storil za občno stvar krščansko. Zato sem izročil tvojemu poslancu, da te izvesti, kako te čislam in slavim radi tvojih dosedanjih činov. Tudi sem temu tvojemu poslancu naložil, da ti to izjavi: da so me globoko v srce ganile besede njegove, ko je pokleknički meni in mojim bratom, kardinalom svete rimske cerkve, z jokajočim glasom razlagal tvojo in tvoje zemlje veliko bedo, ter pri Bogu nas zarotil, da ne pustimo po našej nemarnosti pasti ono kraljevino, ki je odbijala do zdaj tako junaško sovražnikov meč od naših glav. Vidim jaz in pojnim tvoj težki položaj; pa ti na tvojo uteho rečem, da se tru-

„Tagblatt“ in „Laib. Zeitung“.

sta trdila, da c. k. namestništvo graško je ovrglo pritožbo škofa mariborskega zoper samovoljno ravnanje mestne gosposke, ki je prepovedala pridige v stolni cerkvi zadnje dni preteklega leta ter žugala, da bode naprošenega pridigarja po policiji iztirala iz Maribora, če dojde v mesto. Že zadnjič smo povedali, da sta imenovana lista lažljivo poročala. Da se o tem sama prepričata, objavimo dotično pismo c. k. namestništva graškega do mestnega sveta mariborskega v nemškem izvirniku. Tako-le se glasi:

„An den Stadtrath in Marburg.

Mit der von dem Stadtrathe unterm 23. December 1875, Z. 8838, an den Dom- und Stadtpfarrer in Marburg gerichteten Erledigung über die Namens des Dom- und Stadtpfarramtes erfolgte Mittheilung vom 20. December 1875, Z. 249, dass zur Abhaltung von Predigten in der dortigen Domkirche in der Zeit vom 25. December bis 31. December 1875 der Priester der Gesellschaft Jesu, gegenwärtig Professor der Rhetorik im Noviciathause zu St. Andrä im Lavantthale, P. Anton Forstner, geladen worden sei, wurde im Hinblick auf die im Stadtbereiche herrschende Scharlach-Epidemie und aus Rücksicht für die öffentliche Ruhe und Ordnung die Abhaltung dieser Predigten für unstatthaft erklärt, und weiter im Falle der Nichtbeachtung dieses Verbotes die polizeiliche Ausweisung des P. Forstner aus dem Stadtgebiete Marburg angedroht.

Ueber die von dem Herrn Fürstbischöfe von Lavant dagegen eingebrachte Beschwerde vom 24. December 1875, Z. 97, finde ich diese Verfügung des Stadtrathes zu beheben und aus nachstehenden Erwägungen auszusprechen, dass unter den gegebenen Verhältnissen die von der Dom- und Stadtpfarre in Marburg in der Zeit vom 25. bis inclusive 31. December 1875 beabsichtigten Andachtsübungen allerdings zulässig wären.

Insoweit es sich um das stadträthliche Verbot jener Predigten handelt, welches lediglich nur im Falle des Zutreffens der im § des Gesetzes vom 7. Mai 1874, Reichsgesetzblatt Nr. 50, vorgesehenen Voraussetzungen zu rechtfertigen wäre, erscheint zunächst das von dem Stadtrathe durch den Hinweis auf die sanitätlichen Verhältnisse von Marburg geltend gemachte Begründungsmoment thatsächlich nicht vorhanden, da eine Scharlach-Epidemie, deren

Bestand übrigens selbst von dem Stadtrathe niemals constatirt und der Statthalterei nicht angezeigt wurde, umsoweniger existent angenommen zu werden vermag, als nach dem für den Monat October 1875 hieramts eingelangten stadträthlichen Sanitätsrapporte nur acht derlei Erkrankungen ausgewiesen sind, während für den Monat November 1875 weder ein solcher Rapport, noch ein Specialbericht über ein etwaiges Vorschreiten des Scharlachs vorliegt, daher — einen pflichtgemässen Vorgang des Stadtrathes in dieser Beziehung vorausgesetzt — mit Grund anzunehmen ist, dass überhaupt eine Scharlach-Epidemie nie bestanden, und dass seit dem Monate October 1875 eine weitere Ausbreitung dieser Krankheit nicht stattgefunden habe. Es wird diese Annahme durch die mit dem Berichte vom 2. Jänner 1876, Z. 9043, vorgelegte stadträthliche Kundmachung keineswegs abgeschwächt, hingegen durch einen vorliegenden amtlichen Nachweis bekräftigt, wornach in der Zeit vom 1. November bis 23. December 1875 im Bereiche der Dom- und Stadtpfarre Marburg nur zwei durch Scharlach hervorgerufene Todesfälle sich ergeben haben. Es kann daher von einer Scharlach-Epidemie nicht die Rede sein, und soll sich bei sporadisch vorkommenden Blattern auf die strenge Durchführung der in den Punkten 2 und 3 der Statthaltereiverordnung vom 15. Februar 1875, Z. 1926, angeordneten Massnahmen beschränkt werden.

Es standen sonach öffentliche, die Interessen der Sanitätspflege berührende Rücksichten der Abhaltung jener Predigten durchaus nicht im Wege, ganz abgesehen davon, dass auch der Charakter der beabsichtigten Andachtsübung, welche aus dem Rahmen der gewöhnlichen gottesdienstlichen Verrichtungen nicht heraustritt, selbst auch bei minder unbedenklichen als den gegenwärtigen Sanitätsverhältnissen in Marburg, die Anwendung des Ausnahmefalles, nämlich die Untersagung der betreffenden kirchlichen Anordnung nicht wohl rechtfertigen würde.

Aber auch das in der stadträthlichen Entscheidung vom 23. December 1875, Z. 8838, für das ausgesprochene Verbot weiter geltend gemachte Moment der Rücksicht für die öffentliche Ruhe und Ordnung, welche der Stadtrath anlässlich der Abhaltung religiöser Vorträge in der Kirche durch einen Priester der Gesellschaft Jesu gefährdet erachtet, ist nicht zutreffend und entbehrt der gesetzlichen Begründung.

Der Abhaltung von Kanzelvorträgen in der Marburger Domkirche in der Zeit vom 25. December bis 31. December 1875 überhaupt, sowie der für diesen Zweck kirchlicherseits beabsichtigten Heranziehung eines Mitgliedes des Jesuiten-Ordens stehen staatliche Gesetze nicht entgegen.

Die öffentlichen Rücksichten, deren Beachtnahme nach der Bestimmung des § 17 des Gesetzes vom 7. Mai 1874 die Untersagung einer den öffentlichen Gottesdienst betreffenden kirchlichen Anordnung zulässig macht, müssen factisch bestehende Zustände zum Ausgangspunkte haben, und aus thatsächlich vorliegenden Verhältnissen abgeleitet werden können, und erscheint es nicht statthaft, gesetzlich zulässige Vorgänge unter Hinweis auf die Möglichkeit einer Ausschreitung in zu weit gehender willkürlicher Prävention zu inhibiren. Es obliegt vielmehr der competenten Behörde, erforderlichen Falls bei solchen Veranlassungen den entsprechenden Rechtsschutz wirksam eintreten zu lassen und jede beabsichtigte Störung eines gesetzlich statthaften Vorganges oder eine etwa versuchte Beeinträchtigung des jedem unbescholtenen Inländer grundsätzlich gewährleisteten Aufenthaltsrechtes in tact- und kraftvoller Weise pflichtgemäss hintanzuhalten.

Belangend die von dem Stadtrathe für den Fall der Nichtbefolgung des erlassenen Verbotes der Predigten in Aussicht gestellte polizeiliche Ausweisung des P. Anton Forstner aus dem Stadtgebiete Marburg, muss ich diese in der stadträthlichen Erledigung vom 23. December 1875, Z. 8838 ganz präzise formulierte Androhung einer solchen Massregelung, welche gleich der Ausführung derselben nur allein auf gesetzlicher Grundlage erfolgen darf, als eine förmliche Verletzung der Bestimmungen des § 5 des in die Staatsgrundgesetze mit aufgenommenen Gesetzes vom 27. October 1862, Reichsgesetzblatt 87, dann der §§ 1 und 2 des Gesetzes vom 27. Juli Reichsgesetzblatt Nr. 88, und des § 17 des Gemeindestatutes für die Stadt Marburg, Landesgesetz vom 15. December 1871, Landesgesetzblatt Nr. 1 ex 1872, bezeichnen und kann nicht unterlassen, die auffallende Ausserachtlassung dieser das Aufenthaltsrecht der Inländer regelnden, zweifellosen gesetzlichen Anordnungen Seitens des Stadtrathes lebhaft zu bedauern.

Hiemit finden die Berichte vom 23. December 1875, Z. 8838, und vom 2. Jänner d. J., Z. 9043, die Erledigung.

Gegen diese Entscheidung wird dem Stadt-

dim na vse strani, da ti čem prej pride od krščanskih knezov dovoljna pomoč za vspešno obrambo tvoje pokrajine. Do takrat pa stoj hrabro kakor do zdaj, in ne pusti, da ti narod obnemogne, nego vodi ga, da s teboj zedinjen odbija neprijateljsko besnilo!“

Od domovine hrvatske je bil v tej dobi že velik del pod ptujo oblastjo. Na enej strani je gospodoval že od davnih časov benečanski lev ne samo na otokih v jadranskem morju, nego tudi na njegovih obalah v današnji Dalmaciji; na drugej strani pa je zdihovala pod turškim jarmom Hercegovina in veči del Bosne. In od tukaj, namreč iz svojih pokrajin, trudi se Turčin zdaj o tem, da se dalje njegova oblast razširi. Njegovi napadi smerajo poglavitno na to, da se učini gospodarjem vse Bosne; in ker je mu v tem na potu stala trdnjava Jajce, zato mu ni žal niti truda niti žrtve, samo da v svojo pest dobi to gnjezdo hrvatskih sokolov.

Kakor ban ni mogel dobiti nobene pomoči od stranskih držav v prvem početku vladanja

Ljudevitovega, rayno tako ni tudi kraljevi svet zanj nič posebnega storil. Po takratnej ustavi je bil kralj prvi dolžan, da od svojih posestev in dohodkov drži čete, koje imajo braniti zemljo in njena mesta na meji, ali kralj je mogel le slabo zadovoljevati svoje dolžnosti. Za njim sledé v tej dolžnosti njegovi najvišji dostojanstvenici ali namestniki, nadalje neke poglavite rodovine, imajoče prostrana posestva. Vsi ti morajo držati svoje oborožane čete v tolikem broju, kakor je bilo po postavi ustanovljeno, ali država jim mora dajati za vdržavanje teh čet posebne denarne pomoči; ali ona tega zdaj ni činila. K tem svetovnim dostojanstvenikom in knezom pa se računajo tudi cerkveni dostojanstveniki. Končema se prišteva k tem tudi še nižje plemstvo, ki je bilo dolžno, da samo z glavo domovino brani in da od posestva svojega daje razmerni broj vojakov. Iz tega razreda je dobival Berislavić brez dvombe največi broj svojih bojnih drugov. Proti- tivno pa nahajamo malo mož v višjem plem-

posebni način svoje ime proslavili; nekim od najbogatejih plemičev, posebno v hrvatskeji zemlji, na Dravi in Savi, ne najdemo nikjer sledú, kjer gre za junaško in z žrtvami zedinjeno branjenje domovine, kakor Juriju Brandenburškemu, ki je podedoval silna posestva Korvinova, Perénju, Ernustu, Banfijem, Henningu in drugim — kakor imena kažejo, samim tujcem. Kolika se je tedaj zahtevala na strani Berislavićevej svestnost, delavnost in oduševljenost za občno dobro, ako se je imela domovina samo od novih težkih gubitkov obvarovati. Pomagali so mu sicer vneta neki domorodci, dostojanstvenici in velikaši, kar je činil posebno modruški škof Sime Kožičić, ki je povzdignil svoj glas l. 1516 na lateranskem zboru po drugi pot, da zbrane cerkvene očete živim opisom bed svoje domovine do usmiljenja gane, — ali tudi kar je storil Krbavski knez Ivan Torkvat Karlović.

(Dalje sledi.)

rathe die Berufung an den Herrn Minister für Cultus und Unterricht binnen vier Wochen freigestellt.

Graz, am 4. Jänner 1876. Der k. k. Statthalter."

Mestni očetje boje še niso slišali tako debelih, kakor jih jim v tem pismu pravi c. k. namestnik graški, ki je z njimi ravnal še vse ostreje, kakor deželni predsednik kranjski z okrajnim glavarjem litijskim; kajti ni bilo slišati, da bi bil pograjal g. Vestenecka, kakor je g. Kübeck storil z mestnimi očeti mariborskimi. Iz tega pisma je tudi razvidno, da sklicevanje mestne gosposke na epidemično bolezen bilo je ravno tako izmišljeno, kakor trditev okrajnega glavarja litijskega, da na Vačah razsaja vratna davica. Od „Tagblatta“ in „Laib. Zeitunge“ tedaj pričakujemo, da bosta popravila svoja napačna poročila, če imata še kaj poštenja in sramožljivosti.

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. januarija.

Avstrijske dežele.

Na Dunaji sklepajo katoliške družbe (kasine) peticije do cesarja, da bi samostanske postave ne potrdil.

„Turški list“ na Dunaji, „N. fr. Presse“, neprenehoma ovaja in toži dalmatinsko vladu, ker se mu ne zdi Turkom zadosti prijazna. Zdaj zopet vpije, da je dalmatinsko namestništvo prepovedalo tujim trgovcem na avstrijski zemlji imeti zaloge orožja za Turke. Onemu listu bi bilo morda všeč, ko bi bilo ob meji polno magazinov turškega orožja. Ali pa ni že dosti, da vlada pušča Turkom stopati pri Kleku na suho, od koder potem hodijo njihove čete v Hercegovino, ne posebno brigaje se za to, je li zemlja, po kateri hodijo, avstrijska ali turška. Še celó to „N. fr. Pressi“ ni po volji, da se vodje ustajnikov smejo prosti sprehajati po Dubrovniku. Ali naj bi naša vlada skazovala Turkom rabeljske ljubavi?

Državna zbornica je dovolila, da se smeta djati poslanca knez Lobkovic in Klinkosch v zatožni stan.

V ogerskem državnem zboru se nadaljuje obravnava o načrtu gospodarske reforme. Govorilo je že več poslancev obeh strank. Baron Sennyey je v kratkem razvil, kako si on to reformo misli. Na čelu pravosodstva — pravi — naj bi bil po vladi imenovan načelnik, kateri vodi vse oddelke podložne mu in z lastno odgovornostjo nasvetuje uradnike. Pravosodstvo ima vpliv na gospodarstvo. Za varnost osebnih prostosti proti samovoljnosti uradnikov je več sodišč za gospodarsko pravosodje. — Ministerski predsednik Tisza je zagovarjal vladno predlogo in rekel, da ni tako slaba, kakor jo je Sennyey imenoval. Če bi pa vlada vkljub temu ž njo vendar-le ne prodrila, potem bo on (Tisza) nastopil drugo pot do avtonomije.

V Pešti je bil na povelje Tiszevo tožen vrednik rumunskega lista „Albina“, bivši poslanec Babesiu, ker je pisal, da so samostojna ogerska ministerstva zlorabila deželni kredit in Ogorsko dala tujim kapitalistom v roke. Porotniki pa so zatoženca oprostili, zlasti ker je njegov zagovornik rekel, da bi se sramoval biti Oger, ako bi bil Rumunec kaznovan za voljo tega, ker je pritoževal se zaradi iste stvari, zavoljo ktere se je pritoževala zdaj vladajoča stranka, dokler je bila še v opoziciji.

V Galleli je sklenil okrajni zastop v Stanislavu poslati poslancu Czerkavskemu zaupnico. Okrajni glavar pa je to prepovedal.

Vnanje države.

Z jugoslovanskega bojišča

naravnost ni družih poročil, ko da so Turki zavoljo hude zime sklenili tičati po svojih malih trdnjavah (karavlah) in le ob črnogorski meji nastaviti stražne čete, ki imajo opazovati Črnogoro in skrbeti, da ž nje ne bi dohajala ustajnikom nikakoršna pomoč. Zbiranje turških čet okoli Črnogore je pa tudi na Cetinji zbudilo velik nemir. Knez je sklical k sebi vse vojvode ter jim razložil stan, v katerem je Črnagora, in nevarnost pretečo jej od Turčije. Sklenili so strogo opazovati zbiranje turških čet ob meji in če bi to zbiranje ne nehalo, ampak dalje trajalo, bi bilo to znamenje in vzrok za boj. Za ta slučaj se ima potem sklicati 12—14000 vojakov. Ta sklep se je naznanil evropskim vojnim oblastim in telegrafično tudi v Carigrad.

Srbska skupščina je dala posebnemu odseku nalog, po sodnji prijeti prejšnje ministerstvo, ker je izdalo več, nego je po proračunu smelo, za vojake vajence. Tudi se je plača uradnikom izdatno znižala. Glasovi iz naroda in po časnikih čedalje bolj zahtevajo, naj se Srbija odločno izreče za boj ter popusti sedanje nevarno cincanje.

Turčija še zmiraj „miri.“ Zdaj je poslala zopet komisijo v Mostar s poslom, naj stopi v dogovor z načelniki ustajnikov ter skuša pogoditi se z njimi. Da bo to zopet le prazno delo, s tem bi bili Turki zdaj pač že lahko prepričani, ker jim ustajniki nič ne verjamejo. — Vlade evropske so se jele že glasiti v Carigradu z Andrassy-evim reformnim načrtom. Med tem pa je začelo vrišati po drugih turških provincijah, posebno v Bulgariji. Tu počenja turška vlada nekaj, kar se z „reformami“ in ponudbami čudno vjema. Zapodila je več bulgarskih kristijanov s posestev ter naselila tam Čerkese, s kterimi skuša mir ohraniti v deželi. Ali kako ti „mir branijo“, si vsak lahko misli, kdor vé, da so te azijske čede fanatični dušmanini. — Derviš-paša je imenovan za ministra mornarstva.

V Berlinu se je grof Andrassy zeló prikupil, berlinski „Reichsanzeiger“ ga hvali posebno zaradi politike na jugo-vzhodu. Vsakemu drugemu se pa zdi, da ravno tu Andrassy dozda ni še nič opravil. — Sodnija za cerkvene zadeve je sklenila kolonjskega nadškofa odstavi in naročila vpeljati preiskavo zoper njega. Tedaj je prazna ta, da se cesar želi spraviti s papežem in bi se, ako bi ne bilo Bismarka, ki se taki spravi na vso moč ustavlja. Pražka „Politik“ ima z Rima telegram, ki pravi, da ima skoro priti v Rim nemšk prelát, ki bi imel vravnati neko pogodbo, po kateri bi se žalostni stan duhovščine na Nemškem končal. Če je to res, potem so v Berlinu že prišli do prepričanja, da bi bilo za državo koristno in potrebno spraviti se s katoličani.

Na Francoskem podé proklamacije druga drugo. Zdaj jo je izdal Mac Mahon v soglasji z vsem ministerstvom, republikanci se s proklamacijami, naj bodo še tako zmerne, ne bodo zadovoljili.

Izvirni dopisi.

Iz Kamnika, 10. prosenca. (Redni občni zbor narodne naše čitalnice) bil je treh kraljev dan popoldne v društvenih prostorih; vdeležilo se ga je čez 20. udov. — Po ogovoru podpredsednikovem, ki je ob kratkem poročal o stanju čitalnice, razlagal nam je tajnik obširneje delovanje odbora in celega

društva, ktero je napravilo v pretečenem društvenem letu dvanajstero veselic, med temi 10 z igrami. Število udov je koncem leta 72. Blagajnica premore še majhen ostanek ter precejšen inventar. Poleg tega so tudi časopisi naprej naročeni.

Iz vsega razvidamo, da društvo še vedno trdno stoji, kljubu vsemu nasprotnemu agitiranju od strani naših nemčurjev in tudi c. k. uradnikov, ki bi bili radi čitalnico davno že pokopali, ko bi mogli.

V novi odbor so voljeni sledeči gg.: A. Janežič za predsednika, J. Orel za blagajnika, J. Cenčič za tajnika; drugi odborniki so: Gr. Slabanja, Fr. Protimar, A. Medved, Fr. Hajek, Iv. Stelé in A. Rudolf. Novemu odboru želimo najboljši vseh, kateri je pa le mogoč, ako vsi odborniki store svojo dolžnost ter opustivši vse medsebojne mržnje z združenimi močmi delujejo v prid društvu.

Pri tej priliki moramo obžalovati, da se je prejšnja leta tako vneti narodnjak, lani voljeni predsednik, v teku leta odpovedal ter odtegnil svoje moči čitalnici. Da bi bil edini vzrok le preobilni posel, ne moremo lahko verjeti.

Z Dunaja, 13. januarija. Naši ministri so včeraj svojim naprednjaškim prijateljem odgovor dali o colnih obravnava z vlado ogersko. A vse, kar so mogli od njih zvedeti, je to, da ministerstvo hoče odločno varovati koristi avstrijske. Da bi to tem laglje dosegli, želé ministri v vedni dotiki ostati s stranko ustavaško in svetujejo, da bi se volili zaupni možje, s kterimi bi se zamogli posvetovati tudi takrat, ko državni zbor ne bode zboroval, kar se bode priporočilo tudi zbornici gosposki. Minister Lasser je prigovarjal ustavakom, da naj podpirajo ministerstvo, ki njihove pomoči potrebuje, če hoče na vse strani in odločno braniti koristi avstrijske. A tudi stranka ustavaška, rekel je minister, potrebuje ministerstva. To se pravi: Gospodje, če hočete vi še dalje zvonec nositi v Avstriji, moramo vsi lepo složni in edini ostati; ker če nas s svojim nasprotovanjem vržete z ministerskih sedežev, utegnejo se nanje vvesti možje druge stranke, in vašega veličanstva bo konec. Če tedaj poslanci še tako brusijo jezike in ministrom priporočajo, da se tem bolj smejo zanašati na njihovo podporo, čem odločnejši se bodo pretiranim zahtevam ogerskim ustavljali, in če tudi zdaj govoré, da se po nobeni ceni deželi ne smejo nakladati težja bremena, bodo vendar ustavaki in ministri raje odjenjali, kakor da bi s trmoglavostjo svojo sebe in ministerstvo svoje spravili v nevarnost. Toliko se že zdaj sme reči, da colne pogodbe z vnanjimi deželami se bodo po dosedanjih načelih ponovile. Kakor je ministerstvo naprednjaškemu klubu naznanilo, se obravnave z vlado ogersko zopet prično v začetku meseca februarija, še med zborovanjem državnega zbora.

Domače novice.

V Ljubljani, 15. januarija.

(Občni zbor „Matice slovenske“.) Predsednik dr. Jan. Bleiweis pozdravi nazoče ude s presrečnim nagovorom, v katerem pojasni, zakaj se je občni zbor še le po novem letu sklical. Zgodilo se je to vsled sklepa zadnjega občnega zbora, da se ima „Matično“ leto odslej vjemati s solničnim letom; ker pa na ta način račun ni mogel biti prej sklenjen, ko s koncem leta, zato je občni zbor po sklepu celega odbora se mogel sklicati še le januarija mesca, čeravno je za unanje ude zimski čas neugoden. Odslej

pa bo občni zbor vselej o poletnem času. — Tajnik prof. Tušek poroča o odborovem delovanju, o društvenih knjigah in o rokopisih, ki se zdaj pripravljajo za tisek. Udov šteje „Matica“ 5 častnih, 393 ustanovnikov in 1786 letnikov, tedaj vseh skup 2194. — Po poročilu blagajnika gosp. Vilharja znaša premoženje 17.161 gld. 16 kr. v gotovini in inventarni vrednosti, 38.460 gld. pa v obligacijah, skupaj 55.621 gld. 16 kr. Za izdavanje knjig se je potrošilo 4551 gld. 67 kr. več, nego se sme po „Matičnih“ pravilih, zato se bo moral sčasoma ta znesek glavnici povrniti z onimi 5345 gld. 66 kr. vred, ki so se prej že preveč izdali, kar zneske skup 9897 gld. 33 kr. Tekoče leto ostane za knjige po proračunu 3999 gld. 85 kr. *), ali ti bi se pa po pravilih „Matičnih“ ne smeli izdati vsi za letošnje knjige, ampak vrniti se glavnici. Po predlogu gosp. dr. Zupanca sklene zbor odboru dati nalog, naj se posvetuje o načinu, kako bi se ta dolg dal najprej poravnati, ne da bi se to pri izdajanju knjig preveč poznalo. Konečno sprejme zbor račun preteklega leta in proračun za tekoče leto, in voli po nasvetu predsednikovega za pregledovalce računov gospoda Kadilnika, blagajnika banke „Slovenija“, in deželna vradnika gospoda D. Žagarja in Fr. Ravnikarja. Potem je volitev odbornikov, pri kateri so dobili izmed 321 oddanih glasov gg. Cigale, Einspieler in Pleteršnik po 320, gg. Grabrijan, Praprotnik in Šolar po 318, g. Marn 316, g. Žakelj 309 in g. dr. Šust 121 glasov. Pri posameznih nasvetih želi g. Regali, naj bi v „Letopisu“ mesto poročil o odborovih sejah se podalo bralcem kaj bolj mikavnega, n. pr. „koledar.“ Ker pa ni bilo več zadostno število udov nazočih za sklepanje, se o tem predlogu ni sklepalo, ampak se je vzel le kot želja na znanje.

(Zbor.) V četrtek 13. t. m. so imeli ustanovniki novega „Hranilnega in posojilnega društva“ zbor in si izvolili začasni odbor obstoječ iz gg.: Anton Klein, tiskar, predsednik; Josip Strfelba, posestnik in svečar, namestnik; Franjo Zupančič, posest. in klobučar, blagajnik; potem za upravne odbornike gg.: Pavel Skalč, kovač; Josip Regali, mizar; Anton Stepančič, hišnik; Ivan Golias, posestnik; Jak. Škrbinec, posestnik in čevljar; Franjo Zark, krojač; Mih. Krašnja, posestnik in krčmar; Edv. Hohn, bukovez; Herm. Hariš, tapetar; Hugo Turek, trgovec, in Oroslov Dolenec, svečar in posestnik.

(O novi meri in vagi.) Že v dveh listih smo pravili, da so krčmarji ljubljanski pri novi meri v primeri s staro z vinom v ceni zelo poskočili ter da točijo vino, ki je prej veljalo bokal 40 kr., zdaj po 30 in celo 32 kr. liter, ono po 48 kr. bokal pa po 36 kr. liter. Prvo bi morali točiti po 28 kr. (vsaj pa po 29 kr.), drugo po 34 kr. liter. Dozdaj se drži te pravične cene, kar je nam znano, le čitalniški gostilničar in pa oni pri „kroni“ v Gradišči. Mi smo pripravljeni naznanjati svojim bralcem one krčmarje, ki po pravici ravnaajo, in ne iščejo pri svojih gostih neopravičenega dobička. Zato prosimo, naj se tudi nam taki kraji naznanijo, kjer se dobiva pošteno blago po pravični ceni, da zvé občinstvo zá-nje in se potem vé ogibati brezvestnih krčmarjev.

(O g. Krečevu pritožbi) zoper sodnijsko razsodbo o porotni obravnavi proti „Tagblattu“ bo konec tega mesca razprava pred najvišim sodiščem na Dunaji. Kakor znano, se je tudi

obsojenec Spitaler pritožil, ker mu obsodba, dasiravno na vso moč mila, ni bila po volji.

(Snega) je po Ljubljani povsod na debelo in vedno še gre. Delavci ga sicer spravljajo spod nog, a zdi se nam, da jih je premalo, ker na nekterih krajih sneg še načet ni, drugje pa se spravljanje le malo pozná.

(„Sokolov“ večer) ne bo, kakor smo zadnjič naznanili, drevi 15. t. m., ampak še le v torek 18. t. m. Drevi bo v Tavčarjevi gostilnici „beseda“ kvarteta „Eintracht“, bóje na korist „narodne šole“ in „Schulpfeniga.“

(Poslanec Herman) je vložil pri dunajski sodnji tožbo zoper humoristični časnik „Floh“, ki ga je v neki karikaturi zasmehoval. Vrednik lista se je pritožil zoper to tožbo, a sodnija je zavržla njegovo pritožbo in tako bo pred dunajskimi porotniki obravnavo o tej reči.

Telegram „Slovenca“.

Z Dunaja, 14. januarja, ob 7 3/4. uri zvečer. Zoper klostersko postavo govorili so kardinal Schwarzenberg, Liebsch, opat Helferstorfer in Thun; za postavo pa Lichtenfels, Štremajer in Hasner. Predlog, da naj se prestopi na dnevni red, bil je z navadno večino zavržen. Skofje se posebne obravnave ne bodo vdeležili.

Listnica opravištva.

Č. g. Fr. M. vik. v T.: Vse plačano. — Č. g. A. L. f. osk. v. S.: Vse prav. — Č. g. A. K. kapl. K.: Prejeli in oddali. — Č. g. A. K. župn. v Šm.: Še ne; govorilo pa se je, da bodo letos. — Č. g. M. R. f. osk. v. Ž.: V naši knjigi ni nič dolga, tedaj smo vse za tek. leto vpisali. — Č. g. A. V. učit. v C. Hvala lepa! Vse v redu. — Č. g. Dr. R. župn. v V. Nič dolžni; še celo za letos ostalo 3 gld. Drugo se bo vravnalo. — Blg. g. M. S. v D. Nič boljše. Vedno enak omamljiv veter in zato tudi vedno stara zaspanost. Ste videli predlanskim, kako so nemškemu Mihelnu na ušesa trobili, zvonili in kričali, Mihel je pa le spal? Od njega se je slovenski Jurček naučil ter nizko čez oči kučmo potisnil, da bi kaj neprijetnega ne vidil. Sapienti pauca — norcem pa boben!

Umrli so:

Od 11.—12. januarja: Milan Lozar, kupčev otrok, 3 l., za krčem; Janez Kušar, molarjev o., 6 m., za božjastjo; Rud. Weber, kup. strež., 23 l., za jetiko. — Alois Javornik, hišn. o., 4 1/2 l., za davico; Viktor Brus, učenec, 11 l., za oslabljenjem na možganih; Julija Šeme, kram. o., 2 l., za davico. Ant. Blažič, revež v mestni preskrb. za oslab. pljuč; Urša Notar, km. žena, 55 l., v boln. za pljučnico.

Prihajajoči in odhajajoči železnični vlaki v Ljubljani.

Južna železnica.

Iz Dunaja poštni vlak ob 3. uri 4 min. popoldne. „ „ brzovlak „ 6. „ 8 „ zvečer. „ „ hitri pošt. vl. „ 2. „ 48 „ ponoči. „ „ zmešani vlak „ 9. „ 17 „ zvečer. Iz Trsta brzovlak 10. „ 31 „ zjutraj. „ „ poštni vlak 12. „ 57 „ opoldne. „ „ hitri poštni vlak 3. „ 43 „ ponoči. „ „ zmešani vlak 4. „ 45 „ zjutraj. (Brzovlaki stojé po 4 min., navadni vlaki po 10 min., zmešani po pol ure.)

Rudolfova (gorenjska) železnica.

Odhajajo na dan po 3 vlaki; prvi ob 3. uri 55 min. ponoči. drugi „ 10. „ 40 „ dopoldne. tretji „ 7. „ 35 „ popoldne. Prihajajo pa trije: ob 2. uri 35 min. ponoči odsv. Valentina. „ 7. „ 45 „ zjutraj „ „ „ 6. „ — „ zvečer od Lesec.

Telegrafične denarne cene 14. januarja.

Papirna renta 68.90 — Srebrna renta 73.65 — 1860letno državno posojilo 111.90 — Bankine akcije 912 — Kreditne akcije 192.50 — London 114.80 — Srebro 105.80. — Ces. kr. cekini 5.48 — 20Napoleon 9.20.

Denarstvene cene. 13. januarja.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	67.80	68.—
5% renta v srebru	73.45	73.60
Srečke (lozi) 1854. l.	106.—	106.50
„ „ 1860. l., celi.	111.60	111.80
„ „ 1860. l., petinke	121.—	121.75
Premijski listi 1864. l.,	131.50	132.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	95.—	96.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	77.—	77.50
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	85.50
Sedmograške po 5%	52.—	77.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	905.—	907.—
Unionske banke	74.—	74.25
Kreditne akcije	189.20	1894.0
Nižavstr. eskomptne družbe	680.—	685.—
Anglo-avstr. banke	91.50	91.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	162.—	162.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	113.50	114.—
„ 50 „ „ „	56.—	56.50
Buđenske „ 40 gld. a. v.	29.—	29.50
Salmove „ 40 „ „ „	39.50	40.50
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	28.25	28.75
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.—	28.50
St. Genois „ 40 „ „ „	32.—	32.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.25	23.75
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	24.25	23.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.43	5.44
Napoleonsd'or	9.22	9.23
Srebro	105.60	105.70

Častilci sv. Očeta

imajo priliko kupiti posebno lepo, naj-novejšo podobo

Pija IX.

Izvirno podobo je vsled naročila grofa Chamborda naredil imeniten rimski umetnik kopije pa 26“ visoke in 18 1/2“ široke v tako imenovanem oljnotisu izdala je umetna naprava Kornova v Lützowu, kot spomenico na obletnico 30letnega višjega pastirovanja, ki jo bodo sv. Oče obhajali 16. junija t. l. Vrli katoličani si prizadevajo za razširjanje tega mojsterskega dela, katero so sv. Oče s prisrčno zahvalo blagovolili sprejeti in ki je pohvaljeno tudi od kardinala Antonellija. Zato tudi mi podobo iskreno priporočamo vsem in to tem bolj, ker to početje bode tudi v korist sv. Očetu. Podoba namreč velja 4 gld. 50 kr.; od tega dobi umetnik 3 gld., 50 kr. gre listom za razširjanje, 1 gld. pa kot dar za sv. Očeta, ki se jim bode od hiše Kornove izročil z imenikom naročnikov vred. Kdor bi tedaj želel to podobo, naj se za-njo oglasi saj do konca meseca maja pri preč. gospodu stolnemu dekanu Jožefu Zupanu ali pa pri opravištvu „Slovenca“, katero bode naročila, pošiljanja itd. oskrbovalo. Denar se pošlje ali precej, ali pa ko podoba dojde. Naj jo naroči, kdor le količkaj more, gotovo se ne bo kesal! (1—3)

Nove mere in uteži (kembli)

po nizki ceni se dobivajo v prodajalnici železja pri Albinu Slitscherju, (2—4) v Ljubljani na dunajski cesti št. 64.

Voščene sveče

in zavitke (Wachsstöckl)

vsake vrste za cerkve, pogrebe in trgovino po najnižji ceni prodaja in se častiti duhovščini kakor tudi slavnemu občinstvu priporoča zagotavlja, da bo vsem najbolje in hitro postregel

Oroslov Dolenec,

(3—2) svečar, glediščne ulice št. 140.

*) To je tisti „deficit“, čegar omenja „Narod“ v svojem tri vrste dolgem poročilu. Kaj je pravi „deficit“, o tem — kakor se vidi — „Narodov“ poročevalec nima pravega pojma. Vredn.